

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Voda v Suhi krajini

V nedeljo je ena izmed pokrajin naše ožje domovine — Suha krajina — imela svojevrsten dogodek, kakršnega tamošnji rod še ne pomni: dobila je vodo, vsaj dela na studencu Globočec so se že začela, v Velikih Rebercah pa že teče zdrava, pitna voda — studenčnica v Suhi krajini! Tistim, ki imajo eno vodovodno pipo v kuhinji, drugo v hlevu, prebivalec tistih krajev, ki jih hvalijo brošure za propagando tujkega prometa in objavljajo njihove slike, tudi tistim vaščanom, ki imajo studenčne izvire za napajalnimi koriti sredi vasi — vsem takim, ki so se te dobrote že navadili in jim je postala vsakdanja, se blagoslovitev novega vodovoda ne zdi nič posebnega, dogodek, ki so ga oni doživeli že bogve kdaj. Za Suho krajino pa je bila nedelja, ko je ban zasadi prvo lopato in s tem nakazal pričetek del za zgradbo velikega vodovoda in ko je bil popoldne slovesno blagoslovljen že delujoči vodovod v Velikih Rebercah, velik dan, cel narodni praznik! Zato se je vzdignila vsa Suha krajina in se zbrala v Zagradcu, da na lastne oči vidi, če je res, da bo kmalu voda v vseh vremenih, v vseh sušah, ko bo res v Suhi krajini sami zaloga vode za ljudi in živali.

Kdor tega ni izkušal, ne ve, kaj se pravi živeti brez vode. Suha krajina — ime pove njeno največjo težavo — je čakala naša leta brez vode! Vse je trpelo leta in leta, ljudje in živali. Najlepši del leta, ko je čas za veliko poljsko delo, je šel za to, da so gospodarji družin in živini navozili vode. Zima je napolnila kapnice, ko je šlo vedro že blizu dna in je že zajemalo samo mokro blato, jim je pomladansko deževje morda še nekaj doliло — to je bila doslej edina zaloga vode! Ko je bila ta to dna izčrpana — navadno je bilo to že v prvi pravi pomladi — se je začelo iskanje mlak in luž, sprva po vasi in okrog vasi, nato pa vsak dan bolj daleč, dokler ni zemlja zazijala v izsušenosti in je bila na dnu nekdanjih mlak samo še trda glina. Ko se je začelo soparno poletje, ko je vročina najbolj pripekala, je navadno ostala zadnje upanje — Krka. Ta je pa daleč, iz nekaterih vasi štiri ure hoda in še več. Ob dveh, ob eni zjutraj so že ropotali vozovi skozi vasi Suhe krajine; ko se je sonce pomaknilo že precej visoko, so prišli do Krke. Tu jih je bil že cel zbor, dolga vrsta voz, ob vsakem moški, ki s korcem sega v Krko in jo prenaša v sod. Ko so napolnili, so se vrnili po isti poti nazaj notri v Suho krajino in proti deseti, enajsti uri so prišli domov — z vodo! Vsak je do litra natančno lahko povedal, koliko vode je pri hiši: kolikor jo je v sodih, niti kapljice več. Tu in tam je dež nekoliko pomočil strehe, da je kapljalo od njih in teklo v kapnice, če ga pa ni bilo, je pa ta pesem pela vse poletje. V prazničnih jutrih, ko je drugod po Sloveniji pritrkovanje oznanjalo slovesen dan, so po vaseh Suhe krajine ropotali prazni sodi; ko so se prebivalci iz okolice Ljubljane pripravili za mestom za mitnico, je Suhokranjec lebdelo le eno pred očmi: voda, ko so se ponekod po Gorenjskem pripravili, koliko bi dali za napeljavno elektriko, koliko pa naj da podpora, so Suhokranjčani imeli le eno hrepenenje: dobiti vodo. Kljub tolikemu trpljenju, ki je šlo iz rodu v rod, svoje zemlje miso prekleli, le živeli bi radi na njej.

Iz te stiske si prebivalstvo samo ni moglo pomagati. Najmanj štirideset let je že želja po vodovodu izrazita, jasna in zavedna. Toda doslej ni bilo nič. Večkrat je že prišlo tik do uresničitve, pa je vsako upanje varalo. Najdalje je prišel bivši deželni odbor, toda vojna je vse podrla in Suha krajina je ostala — suha vse doslej. Po vojni so ob vsaki priliki deževale obljube. Vsak, ki je poznal to največjo težavo Suhokranjčanov, pa jih je hotel dobiti na svojo stran vsaj pri enih volitvah, je govoril o vodovodu. Pri naslednjih volitvah se je pesem začela znova. Vso po vojno dobo se vsak političen govor v Suhi krajini začne in konča z besedami o vodovodu. Kolikor je bilo volitev, tolikokrat je bila Suhokranjčanom obljubljena voda, pa ne samo od kakih malih agitatorjev ali prenaslancev agitacijskih letakov, tudi »voditeljci« so jo obljubljali s svojo častno besedo, s svojim ugledom, v imenu vseh svojih »vrst«. Po volitvah je pa spet redno vse padlo »v vodo« in Suha krajina je imela talno vodo samo v Krki. Prav te neizpolnjene obljube so najbolj kričel zgled brezvestnosti nekaterih, ki so se pred volitvami cedili od usmiljenja do trpeče Suhe krajine, po volitvah pa so kar čez noč pozabili na njo in na svoje besede; za vse mogoče politične spletkarje so imeli dovolj časa, za Suho krajino ga po volitvah ni bilo več. Ta igra je šla že tako daleč, da Suhokranjčani že nikomur več niso verjeli. Vdano in potrpežljivo so poslušali obljube, skomizgnili z rameni in šli vsak svoj pot, vedeli so: dokler ni vode, ni nič.

Suha krajina sama si tu ni mogla pomagati. Ne vasi, ne občine tu niso mogle ukreniti drugega kot trkati na vrata in čakati. Pomagati je tu mogla samo narodna in državna skupnost, kakor je lepo poudarjal g. ban v svojem govoru v nedeljo. Toda narodna in državna skupnost že dolgo obstojata, ves čas obljub sta bili, pa kljub temu ni zapela niti ena lopata. Skupnost je pod vodstvom in brez vodstva se ne more ganiti, zato je vse soču-

Francoska zunanja politika na razpotju

Komunisti zahtevajo odkrito pomoč rdeči Španiji

Pariz, 22. marca. b. Francoska zunanja politika je na razpotju. Bivši ministriški predsednik Laval zahteva vzpostavitev dobrih odnosov z Italijo in sodelovanje Francije z Anglijo pri njenih pogajanjih z Italijo. Dalje zahteva Laval, naj francoski poslanik odpoje čimprej v Rim v zvezi z abesinskim vprašanjem, prav tako pa naj Francija prizna tudi špansko nacionalistično vlado. To naj bi bila prva stopnja obnove francoske zunanje politike, kjer naj bi se Francija priključila tudi četvernemu paktu. Lavalov program je naletel tudi na podporo Flandina v zbornici.

Značilno je dejstvo, da so vsi francoski listi objavili na vidnih mestih Lavalov razgovor z dopisnikom »Evening Standarda« ter prinesli tudi njegovo sliko. Lavalove izjave so naletele v senatu na močno podporo, ker močna politična struja želi francosko-italijanska pogajanja. O tej zadevi bo jutri popoldne govoril francoski zunanji minister Paul Boncour v senatni komisiji za zunanje zadeve. Paul Boncour se je včeraj dolgo razgovarjal z Bessardom, ki je imenovan za novega poslanika v Rimu. Lavalova pobuda se posebno opaža v španskem vprašanju. Davi so govorili v senatu, da veliko število vodilnih senatorjev priporoča nujno priznanje Francove vlade po Franciji. To naj bi se izvedlo še pred polomom Katalonije in popolne zmage nacionalistov v Španiji. Razen tega jutranji tisk opozarja na pisanje »Tribune« o pripravah četvernega pakta in o italijansko-francoskih odnosih.

Dobivamo vtis, da so zunanje-politični sklepi francoske vlade odvisni od stališča Anglije v češkoslovaškem vprašanju. V Parizu so že obveščeni o vsebini Chamberlainove izjave v poslanski zbornici in verjamejo, da bo Anglija dala jamstva glede češkoslovaške samo v okviru pakta Zveze narodov, nikakor pa ne izven njega. Po neki londonski vesti se vzporeja stališče Anglije s Poljsko, ki ima podoben sporazum s Francijo, češkoslovaška pa je v sličnih odnosih kot Anglija. Stališče Anglije je v velikem obsegu odvisno od stališča njenih dominionov do evropske politike. Vsebinski odgovori dominionov, ki ga doslej britanska vlada še ni objavila, vzbujajo največjo pozornost v vseh političnih krogih.

London, 22. marca. b. Vsi jutranjki se obširno bavijo z izredno sejo angleške vlade, ki je sklicana danes in na kateri se bodo proučili zadnji dogodki v Evropi in politični razvoj, ki je nastal po teh dogodkih. Večina listov dvomi, da bo Velika Britanija glede srednje Evrope iz Španije prevzela nase kakšne konkretne obveznosti, izjavila pa bo, da je pripravljena intervenirati med posameznimi evropskimi državami za ohranitev miru. V »Timesu«, kakor tudi drugih listih prihaja od izraza želja, da se z opreznostjo Evropa reši pustolovščin, v kateri se je pričela naglo valiti zaradi zadnjih dogodkov.

London, 22. marca. b. Znan politik in publicist Buxton je podal izjavo, v kateri predlaga, naj bi se v nemških krajih češkoslovaške izvedel plebiscit pod mednarodno kontrolo kakor na primer v Posaarju. Buxton je mnenja, da bi se le na ta način mogel rešiti češkoslovaški problem, ne da bi prišlo do zapletljivega.

London, 22. marca. c. Današnja izredna seja angleške vlade je trajala dve uri. Po seji ni bilo objavljeno nobeno uradno poročilo.

Poljska in Litva sta se sprijaznili

Varšava, 22. marca. AA. (Pat) Listi poročajo razne podrobnosti o obnovitvi rednih in dobrih odnosov med Poljsko in Litvo. Tako bo poljska vlada dovolila otvoritev litovskega konzulata v Vilnu in Grodnu. Med Vilnom in Kovnom bodo uvedli stalni avtomobilski promet. Še ta mesec se sestane po poročilu današnjih varšavskih listov poljsko-litovska konferenca za gospodarstvo, ki se je bodo med drugimi udeležili zastopniki poljskega in litovskega trgovskega ministrstva, poljskega in litovskega ministrstva za kmetijstvo, trgovinske zbornice v Varšavi, Vilnu in Kovnu, in zastopniki drugih gospodarskih ustanov in korporacij v obeh državah. Konferenca bo sestavila podroben načrt za gospodarsko sodelovanje med Poljsko in Litvo. V Varšavi in v Vilnu delajo vzporedno na ustanovitvi korporacije za kulturno sodelovanje med obema državama.

stvanje ostalih slovenskih pokrajin s Suho krajino ostalo brez uspeha; vsa Slovenija je že dolgo želela, da bi Suha krajina dobila vodo, dati ji je ni mogla — dokler ni prišlo do besede vodstvo, ki je bilo prežeto istih želja in istih čustev kakor Suha krajina in vsa ostala Slovenija, dokler ni nastopilo vodstvo, ki je del naše starodavne in neporušne skupnosti in ki pred Bogom in pred ljudmi smatra za svojo dolžnost, da ljudstvu pomaga, ki mu ni samo za trenuten političen uspeh, ampak v resnici hoče povzdigniti deželo. Takrat šele se je vprašanje zares sprožilo, in kakor pravimo, »delati se je začelo«. Prvi sadovi tega resnega, iz notranje skrbi za dobrobit ljudstva gnanega dela so že tu in Suha krajina je bila tako presenečena, ko je to videla, da se je v nedeljo vsa zbrala ob izviru Globočca in v pravem narodnem slavlju, združenem s sv. mašo na prostem, proslavila začetek svojega vodovoda.

Spet se nam je utrdila tista zavest, ki je v resnih urah, ko se ohladi politična strast, splošna, da namreč resnično za blagor ljud-

Večerni listi pa pišejo, da so na seji sprejeli besedilo Chamberlainove izjave, ki jo bo jutri popoldne podal v spodnji zbornici. Vsi listi pa skoraj soglasno omenjajo, da v Chamberlainovi izjavi ne bo češkoslovaška v nobeni zvezi omenjena in da vlada ne bo sprejela nobene obveze napram češkoslovaški.

London, 22. marca. c. Danes sta ves dan zasledili vodstvi delavske stranke in delavske zveze Trade unions. Na seji so govorili o sodelovanju delavske stranke z vlado. Zvečer so posvetovanja odložili do četrtega zvečer, potem ko bo Chamberlain v spodnji zbornici prečital svojo izjavo o vladni zunanji politiki.

Pariz, 22. marca. Francoska komunistična stranka se je postavila na čelo levčarske kampanje, ki hoče zaradi Španije zaneti svetovno vojno. Vodja francoskih komunistov Thorez je na ehodu v palači francoske zavarovalnice imel ognjevit govor, v katerem je pozival francoski narod, naj nemudoma aktivno prisrsko na pomoč rdeči Španiji brez ozira na to, ali bi zaradi tega nastopila svetovna vojna. »Svetovna vojna?« je vzkliknil. »Mi smo popolnoma gotovi, da jo bomo dobili. Demokracije bodo fašistične države kar pogazile.« Dejal je: »Kaj moreta Nemčija in Italija proti Rusiji, Franciji, Angliji, Španiji, češkoslovaški, britskemu dominionu, Indiji, Severni Ameriki in Kitajcu?« Pozabil pa je povedati, da se na Anglijo, na Indijo in ostale angleške dominione kakor tudi na Ameriko ne more niti zanesiti in da ni vzel v račun Japonske, Francoski meščanski listi, ki so odločno za mir, ne pa za kakšno krvavo avanturo v korist sovjetski

Uniji, pravijo, da je Thorezov govor sizzbruh bolnih možganov.

Francosko meščanstvo pričakuje rešitve Francije od političnega propada Bluma po Herriotu, ki bo v kratkem sestavil vlado narodne ednosti, v kateri bo Blum s svojimi socialisti. Toda mnogo se sprašuje, kaj je pričakovati od take vlade, v kateri bo Blum podpiral težnje rdeče Španije in sovjetske Rusije, ki hoče svetovno vojno? Od Moskve odvisni listi hujskajo čedalje bolj, toda enako močna je reakcija zmerne republikanskega časopisa, ki izjavlja, da bi bila križarska vojna Francozov v korist rdeče Španije »naravnost kriminalna zadeva«.

Naglica v oboroževanju

Pariz, 22. marca. AA. Havas: Francoska vlada se zelo trudi, da bi pospešila francosko oboroževanje. Blum je sredi ves dan sprejemal zastopnike vojne industrije in se z njimi sestel zopet zvečer ob 19 v palači predsedstva vlade. Tega sestanka so se udeležili vojni in delovni ministri s svojimi glavnimi sodelavci. Po nagovorih Bluma in Daladiera so industriji po vrsti izjavili, da se trudijo, da bi bila Francija pripravljena in da si organizira v celoti svojo obrambo. Industriji so tudi poudarjali, da bodo v celoti in »ona tude« izvajali vse zaščitne pogodbe za delavstvo, ki dela v vojni industriji. Vsak strah delavstva v tem oziru je brez podlage. Vojnemu ministru Daladieru so ponovili obljube, da bo vse pravočasno izgotovljeno.

Pravice vrhovnega poveljnika nemške policije

Dve nalogi »državnega odposlanca nemške države«

Berlin, 22. marca. TG. Najvažnejši osebnosti v bivši Avstriji sta poleg vrhovnega poveljnika oborožene sile generala von Becka postala Himmler, vrhovni poveljnik vse nemške policije in SS oddelkov, ter Wilhelm Keppler, ki je postal državni tajnik nemške vlade ter dobil kot »državni odposlanec nemške države« na Dunaju čisto svojevrstno delovno polje. Poveljnik nemške policije Himmler je namreč dobil splošno pooblastilo, da »sme za vzdrževanje reda in javne varnosti podvzeti vse ukrepe, ki se mu zdijo potrebni, brez oziroma na obstoječe zakonske predpise. Himmler sme torej — to je smisel teh pooblastil — svobodno odločati o tem, kdaj, v koliko in če sploh je treba spoštovati nedotakljivost zasebnih stanovanj, nadalje izdati ukrepe o omejevanju svobode izseljevanja, ukiniti, če potrebno, tajnost pisemske in telefonske pošte, ter po potrebi spreminjati določbe kazenskega zakona in kazenskega postopka. To so zelo obsežna pooblastila, ki so štu nemške policije dale tako rekoč neomejeno polnomočje na področju policije v bivši Avstriji. Državni odposlanec nemške države, drž.

tajnik Keppler, ki je v Berlinu podrejen zunanjemu ministru, ima dve nalogi v Avstriji: 1. urediti mora upravno politično priključitev avstrijske dežele k Nemčiji; 2. mora kot Göringov sodelavec vključiti Avstrijo v nemško gospodarsko štiriletko. Ko bo to delo izpeljal, ga verjetno čakajo še druge važne naloge v inozemstvu.

Dunaj, 22. marca. b. »Wiener Zeitung«, uradno glasilo, objavlja danes zakon, s katerim se na Avstrijo raztezajo sledeči nemški zakoni: zakon o obnovitvi nemškega cesarstva z dne 3. I. 1934 in 2. II. 1934, zakon o zastavi in grbu. Prva dva zakona urejata odnose pokrajine do centralne oblasti, določata razpust deželnih zborov, subordinacijo pokrajinskih centralnih vlad in pokrajinskih namestnikov itd., zakon o zastavi in grbu določa edinstvo stranke države z uvedbo strankarske zastave kot državne in enotnega državnega grba.

Dunaj, 22. marca. c. V drugi polovici tega tedna pride na Dunaj maršal Göring. Obiskal bo tudi Gradec in Celovec.

Bern, 22. marca. AA. (Havas) Listi, ki izhajajo v Luganu, pišejo, da je tja dopotovala vdova pokojnega Dolfusa. Takoj je odpotovala v Friburg, kjer so njeni otroci vpisani na neki tamkajšnji gimnaziji.

Avstrija ni več članica ZN

Zeneva, 22. marca. AA. (DNB). Poročajo, da je včeraj popoldne nemška vlada obvestila glavno tajništvo ZN, da je bil sprejet zakon o priključitvi Avstrije k Nemčiji in da je Avstrija tako nehala biti članica ZN.

Ves avstrijski tisk v novih rokah

Dunaj, 22. marca. b. V preteklem tednu je bila izvedena radikalna sprememba v vodstvu dunajskih listov. Vsa uredniška mesta so v novih rokah. Novi režim v Avstriji posveča posebno pozornost avstrijskemu tisku. V koncernu »Steiermühle« je bil imenovan nemški komisar. Ta koncern izdaja več dnevnikov, tednikov in mesečnikov. Vsa vodilna mesta so prešla v nemške roke. Bivši uredniki listov so odstranjeni ter postavljeni pod nadzorstvo SS in SA oddelkov. Avretirani so bili tudi trije uredniki dnevnika »Wiener Tag«.

Iz Avstrije izgnani Jugoslovani smejo nazaj v Nemčijo

Belgrad, 22. marca. Nemški poročevalni urad javlja: Z velikim zadoščenjem je bila tukaj sprejeta vest, da je nemška vlada dovolila onim sedmim Jugoslovanom, ki so bili v začetku februarja iz Avstrije izgnani, da se vrnijo nazaj v Gradec. Dotični so bili takrat izgnani brez navedbe kakšnega vzroka, kajti šlo je v njihovem primeru edino le za represalijo, izvedeno zaradi tega, ker je jugoslovanska vlada izgnala nekaj avstrijskih legitimistov, ki so v obsejnem ozemlju rovarili s separatistično propagando. V mero-dajnih političnih krogih v Belgradu poudarjajo s posebnim poudarkom, da ta korak nemške vlade vidno dokazuje prijateljstvo, ki obstoja med Belgradom in Berlinom in prijateljsko ozračje, v katerem se bodo odslej reševala razna medsebojna vprašanja.

Belgrad, 22. marca. AA. Jugoslovanska vlada je sklenila ukiniti poslaništvo na Dunaju in uvesti namesto poslaništva generalni konzulat.

Zagrebska vremenska napoved: Deloma oblačno.

Dunajska vremenska napoved: Prehodno ohlajenje brez padavin.

Prekmurci se selijo

Sezonski delavci pred postajo v Murski Soboti pred odhodom vlaka.

Kdor hoče videti našo bedo, kdor hoče videti solze, naj pride kako eredo v Mursko Sobotu in se ustavi na postaji. Zadnje sredo je šel prvi transport, dva vlaka po 15 vagonov. Stiskalo se nam je srce, ko smo prisostvovali elovesu naših delavcev. Zlostno je bilo gledati, ko so se mali otroci poslednjič oklepali svojih mater in očetov. Marsikateri gledalec je zajokal, ko je gledal te nad vse žalostne prizore, ko je gledal naše izmučene matere, očete, ki so se gledali na mladino, lahko bi rekli še otroke, ki so s težkimi kovčegi in culicami korakali na postajo. Zlost se nas je polastila, ko smo vse to gledali. Vsiljevala se nam je misel, zakaj nima vsak toliko, da bi lahko doma preživel sebe in družino, da bi imel vsak doma dovolj dela in jela. Grenko spoznanje nam je obstalo v srcu, da smo obojejeni, da moramo s trebuchom za kruhom v tujino, ki nam reže boljši kruh kot domovina.

Ako ne bi bilo Francije in Nemčije, bi naš narod stradal in hodil raztrgan, bi se propadale. Pa kljub izvetnemu zasluzku imamo dosti pomiclov proti našemu izseljevanju. Treba je povedati resnico. Najmanj četrtina naših izseljencev ima doma dovolj dela in dovolj jela. Pa se je naših ljudi polastila neka bolezen in vse sili v svet. Veliko hiš je, da je ostala doma samo kaka ženica ali starec. Posestnik, ki ima nad 10 oralov zemlje, vse zapusti in odide v svet, otroci — stari 16 do 17 let — silijo v tujino na težko poljsko delo, mati pusti doma male otroke, da jih takorekoč v najem, in gre v pokvarjeni tui svet. Veliko je našega polja, ki se zaradi pomanjkanja delovnih moči ne more dobro obdelati, veliko otrok ostane brez prave vzgoje, veliko zakonov postane nesrečnih, dosti otrok se izneveri staršem. Mnogo jih gre v tujino samo zaradi ljube prostosti, drugi iz lakomnosti po denarju, tretji zopet iz nevoščljivosti. Niso bili redki primeri, da starši niso pustili hčere v tujino, ker imajo doma vsega dovolj, pa jim je takorekoč ušla. Torej ni treba preveč kričati, da imamo toliko in toliko brezposelnih, ker je mnogo sezon-

cev, ki se odtrgajo doma od dela in zapustijo domovino. Norijo posebno dekleta. Naše Prekmurje, posebno pa Gorička, bo sedaj videti kot izumrlo. Dena ostanejo samo otroci in starci. So župnije, da ostaneta doma komaj dve tretjini ljudi. Francija bo dobila bolj malo ljudi, letos vse sili v Nemčijo, ker pač marka dobro stoji. Pa so naši ljudje že enkrat v Nemčiji slabo obhodili. Nekateri so prišli domov kar peš. Bog ve, kaj nas letos čaka.

Naši sezonski gazdi za »Belje« pa ne morejo dobiti delavcev. Letos bi jih to državno veleposestvo vzelo okrog 1300, pa jih menda ne bo mogoče toliko dobiti, ker je pač tu plača malenkostna. Plačajo dnevno le 10, oziroma moškim 12 dinarjev. Pa bo še ta teden prišel odposlanec tega veleposestva v Sobotu, če bi bilo mogoče dobiti še več delavcev. Naj država prej zviša plačo in šele potem išče delavcev. Čudimo se, da prav država najmanj plačuje, ko pa ima letno do 20 milijonov čistega dobička. In baš tem delavcem se menda med vsemi našimi delavci najslabše godi. Stanovanja skrajno slaba, hrana sicer obilna, pa bolj slaba. Ta naš delavec ne sme poznati ne nedelje ne praznika. In če kaka kritika teh razmer izide v časopisju, pa je ogenj v strehi. In žalostno je, da se ravno naši Slovenci najbolj razburjajo. Ali morda to iz klečeplastva? Ne izrabljajte naših delavcev! Plačajte jim vsaj 15 dinarjev dnevno!

Borza dela v Soboti dela z vso paro. Sefa borze g. Kereca Franca pa je naravnost za občudovati. Vidiš ga vsepovsod. Zdej z nemškim odposlancem, zdej podpisuje kontrakte, zdej pri telefonu, že zopet išče pogodbe in jih deli, posreduje pri oblastvih, se zavzema za pravice naših delavcev, protestira pri kakem nemškem delodajalcu potom naših zastopstev v inozemstvu. In to je skromen mal mož, ki ima jeklene živce, miren, pa tudi neizprosen, ko gre za naše delavce. Bog nam ga še dolgo ohrani na tem mestu!

Vsem našim sezoncem kličemo: Srečno potujite in Bog vas blagoslovil!

Sadovi sokolske vzgoje

Ljubljana, 22. marca.

Duhovščina v Ljubljani (morda tudi po deželi) je bila zadnje tedne stalno izpostavljena zasmevanju malih fantičev in celo deklet. Zgradbe okoli cerkva, mestnih župnišč in cerkvenih vrhov so bile ponoči preslikane s sramotilnimi napismi proti duhovščini. Med temi napismi je bil še najbolj mil napis: »Dol e farji!« Drugi napis pa so bili mnogo bolj odvratni in kar težko bi bilo verjeti, da more mlad človek napisati tako sramotilne napise na zid tega ali onega poslopja ali ograje, ki slučajno pripada župnišču. Se več: skromen ljubljanski duhovnik je bil na cesti napaden od malih fantičev, ki so za njim kazali jezike, mu kazali osele in ga zmerjali: »Glej ga farja!«

Naključje je naneslo, da je ljubljanska policija izsledila nekaj teh fantičev in deklic ter jih zaslila. Niso vsi eadaj na policiji, toda nekaj jih je le. Zgodilo se jim seveda ne bo nič hudega, zakaj tudi policija ni tako huda, kakor so si ti otroci predstavljali, vendar pa je policijska preiskava odkrila marsikaj zanimivega. Trenutno zasliljuje policija tri deklice, od katerih sta dva stara po 12 let, eden pa 14, in dve deklici, stari po 12 let. Vsi otroci so gojenci otroškega zavetišča na Taboru. Ko so jih stražniki in pozneje policijski komisariji izpraševali, kako so mogli priti na to misel, da sramote duhovščino, so otroci izjavljali: »Sokolski fantje so nas naučili. Nihče teh otrok pa dosedaj še ni povedal imena onih vrlih sokolskih fantov, ki so te otroke učili tega početja in verjetno je, da otroci teh imen tudi ne vedo. Sokolski fantje so se pač poskrili.

V sokolskem domu na Taboru otroci prejemale hrano, toda zavetišče vzdržuje mestna občina. Sedanja uprava mestne občine gotovo ne želi take vzgoje, prav tako ne tudi minister za telesno vzgojo dr. Miletič, ki je pri zadnjem svojem obisku v Ljubljani naglašal, da mora biti sokolstvo strpno. Hujskanje mladine proti duhovščini pa je več kot nestrpnost, je sovražstvo in zloba.

Občni zbor JRZ v Celju

Celje, 20. marca.

Za letošnji občni zbor JRZ je vladalo posebno zanimanje. Ob izredno veliki udeležbi članstva, ki je popolnoma napolnilo dvorano Doma, je otvoril predsednik krajevene organizacije g. Alojzij Mihelič letošnji občni zbor. S soglasnim odobranjem članstva so bile odposlane pozdravne brzojavke g. ministrskemu predsedniku dr. M. Stojadinoviču, g. notranjemu ministru dr. Antonu Korošcu, g. ministru Mihi Kreku in gosp. banu dr. Marku Natlačenju. Pri tej priliki je priredilo članstvo svojem narodnemu voditelju g. dr. Antonu Korošcu viharne ovacije. Predsednik občnega zbora se je spomnil v toplih in hvaležnih besedah tudi velikega slovenskega borca, pokojnega vladike dr. Antona Bonaventura Jegliča.

Z velikim zanimanjem je sledilo članstvo poročila odbora, ki je polagal račun o svojem letošnjem delu. Uspešno delo odbora je nagradilo članstvo z velikim odobravanjem.

Nato so bile volitve novega odbora za bodoče poslovno leto. Na predlog g. dr. Alojzija Voršiča je bil soglasno izvoljen novi odbor, v katerem so zastopani vsi kraji naše občine in vsi stanov. Odboru predseduje ponovno njegov dosedanji izredni delavni in agilni predsednik g. Alojzij Mihelič, celjski župan. S posebno spomenico se je predlagala uvrstitve mesta Celja, kot najdražjega mesta v Sloveniji, in prvi dražnjiški razred.

Občinske volitve

v Brežicah

Volivni boj za bodoče občinske volitve se vedno bolj razvija. Zavednost našega ljudstva in številni nad vse lepo obiskani volivni sestanki, ki jih po vaseh prirejajo pristasi liste JRZ, so pa naše nasprotnike od gospodarske liste popolnoma zbegali. Sestanki, ki so jih in jih še poskušajo prirediti naši jeenesarji, se nikakor niso obnesli. Udeležba na njih je po navadi zelo pišla in še to tvorijo delno naši pristasi, tako da gospodje skoraj na nobenem sestanku ne morejo nemoteno govoriti, ker jim naši pristasi izprašujejo vest. Vse to je umljivo naše nasprotnike zbegalo. Se bolj pa dejstvo, da priredi krajevna organizacija JRZ dne

Ponarejevalci denarja obsojeni

Maribor, 22. marca.

Danes dopoldne je bil pred malim senatom maribor. sodišča velik proces proti ponarejevalcem denarja. Ponarejevalska strast pa tudi nevednost in lahkovernost je spravila nič manj kot 14 obtožencev na zatožno klop. Doma so iz ljutomerske in ormoške okolice. Glavna obtožnica sta 48-letni delavec Anton Kokot iz Zavrča in 39-letni posestnik Alojzij Turšak iz Polenšaka. Poleg teh dveh pa se zagovarjajo še 52-letni posestnik Miško Matija iz Pavlovec, 65-letni posestnik Franc Puklavac iz Loperšice, 45-letni posestnik Jakob Vrhovčak iz Pušincev, 42-letni posestnik Ivan Vrhovčak iz Grab, 34-letni posestnik Avguštin Pihler iz Stročje vasi, 53-letni posestnik Jakob Štampar iz Presike, 34-letni posestniški sin Franc Pevec iz Stročje vasi, 21-letni posestniški sin Štefan Kuhar iz Melincev, 44-letna posestnica in gostilničarka Marija Kuhar iz Melincev, 25-letna posestniška hči Marica Kuhar iz Melincev, 53-letni posestnik in gostilničar Ivan Kuhar iz Melincev ter 39-letni zasebnik Franc Žgeč iz Strojancev.

Kokot je že star znanec zaporov, v katere ga je že večkrat spravila njegova ponarejevalska strast. Dne 5. januarja 1936. je prišel iz mariborske kaznitnice, vendar ga ječa ni izpametovala. Komaj je bil na svobodi, že je začel misliti, kako bi zopet začel ponarejati denar. Ker pa je vedel, da se mu bo to težko posrečilo, je skušal svoje zmožnosti izrabiti predvsem v tej smeri, da bi našel lahkoverne ljudi, iz katerih bi se dalo izmamiti čim več denarja. Združil se je skupaj s posestnikom Turšakom, potem pa sta začela iskati žrtve. Najprej sta dobila Miška, ki je zopet pridobil Puklavca. Miško je prispeval 600. Puklavac pa 1200 din. Pritegnila sta v družbo še Jakoba Vrhovčaka, ki je dal 800 din, nato pa so še prispevali Miško 1200 din, Puklavac 1800 din in Vrhovčak 1300 din. Sedaj se je zdelo, da je dovolj denarja, da lahko z njim Kokot in Turšak kupita potrebne priprave za ponarejanje. Oba pa sta najbrže denar za sebe porabila ter sta ostale kompagnone pomirila, da nista dobila v Zagrebu primeren priprav ter jih morata kupiti drugje. Turšak se je vozil na stroške lahkovernih posestnikov celo v Gradec, pa je prišel nazaj zopet praznih rok. Kokot in Turšak sta potem začela iskati še nove žrtve. Seznanila sta se z Vrhovčakovim bratom Ivanom, ki je vložil v podjetje 4000 din. S tem denarjem so kupili navaden opalograf, na katerem je napravil Kokot dva negativna od 500-dinarnskih bankovcev. S tema negativoma je potem premotil še Jakoba Štamparja, ki je dal 1800

Dah nežnih ust...
zob zdravih beli soj...
„to je Odol!“
Ugane vsak takoj.

Občutek popolne gotovosti, da Vam bo po dolgih urah dela v gledališču, v družbi in doma prijetno in da Vas nikdar ne zapusti svežina in življensko veselje, Vam da ODOL. Moč aromatičnega in antiseptičnega ODOLA učinkuje še dolgo po uporabi. ODOL Vam da svež in duhteč vonj.

Aromatično varstvo Vaših ust oskrbi na najboljši način ODOL.

Elektrifikacija Brežic

Gospod dr. Drnovšek se je v »Jutru« dne 15. III. 1938 ponovno na široko razpisal o tem vprašanju. Ugotavljam, da ponavlja le v »Slovenec« že dne 5. decembra 1937 uradno ovrženo trditve. Zato ne smatram za potrebno, da bi se spuščal v zavračanje njegovih že uradno ovrženih neresničnih trditve.

Ljubljana, dne 22. marca 1938.

Inž. Frane Rueh,
referent za elektrifikacijo
banovine.

Požar v Mlačevem

V ponedeljek zjutraj nekako ob pol 2 je nenadoma izbruhnil požar pri posestniku Rozmanu, p. d. Savru v Mlačevem na Dolenskem. Ogenj je opazil Matija Javornik, ki se je zjutraj na vse zgodaj peljal z vozom tod mimo v Ljubljano. Na kraj požara, ki se je s silno naglico razširil s poda tudi na bližnjo kašo in na drugi strani na kozolec, so takoj prihiteli gasilci iz Zalne, iz Loke, prvi pa so bili seveda ob gorečem poslopju domači gasilci z motoriko, ki pa niso mogli več požara pogasiti. V naglici so domačini, ki so pri gašenju tudi z vso vmeno pomagali, potegnili na varno vozove ter iz kaše rešili nekaj mesa in žita. Vse drugo je zgorelo, med drugim tudi draga slamoreznica in čistilnik za žito. Ogenj je najbrž kdo podtaknil iz gole maščevalnosti. Orožniki, ki so bili o požaru takoj obveščeni, z vso vmeno iščejo sledov za požigalcem, vendar pa se jim dozda še ni posrečilo, da bi našli pravega požigalca. Posestnik Rozman je bil sicer zavarovan, vendar škoda ne bo krita z zavarovalnico.

Nemški policisti

v Gornji Radgoni

Gornja Radgona, 21. marca.

V prazničnem razpoloženju je včeraj naše sednje mesto pričakalo prvi obisk nemških policistov. Točno ob 12 je v mesto prikorakala četa 250 mož stražnikov, katerim je načeloval polkovnik. Pred četo pa je korakala mestna godba stražnikov iz Dresdene. V mestu, na Hitlerjevem trgu, je došlo izletnike pozdravil občinski odbor z gospodom županom na čelu in zastopniki vojske.

Po eni uri pa so se začeli zbirati izletniki na obmejnem mostu in na mah je bil po njih do polovice zaseden. Slovan je pač Slovan in tudi v tem trenutku so naši Slovenci pokazali pravo sliko slovanke gostoljubnosti. Na mah je bilo iz gostilne Ritonja prinesenih nad 20 litrov vina. Kupice so se izpraznjevale, zanimivo pa je to, da je moral po večini pol čaše vina izpiti naš državljan in polovico nemški stražnik. V tem prijetnem, res slovenskem gostoljubju je bilo izrečeni več prav prijateljskih napitnic. Naj omenimo, da je bil na mostu tudi komandant polkovnik z vsem oficirskim zborom.

Po tem gostoljubnem sprejemu so naši povabili dresdenske policije, naj prestopi mejo. Kot bi se vsul roj, je nad 100 uniformiranih nemških stražnikov prekoračilo mejo, zasedlo bližnje gostilne, pokupilo izredno mnogo razglednic ter se ob čaši vina iz Slovenskih goric prav toplo in pristrčno razgovarjalo z našimi prebivalci.

Prav dobro razpoloženi so uro nato prekoračili mejo in se popoldne ob petih odpeljali nazaj v Gradec.

Pla;

Občni zbor mestne organizacije JRZ je bil preteklo nedeljo. Predsednik g. dr. Remec Al. je pozdravil prisotne ter zastopnike oblasti g. Rozmana R., prav posebno pa g. senatorja dr. Schaubacha ter g. nar. poslanca Brenčiča. Nato je poročal o vzrokih in posledicah priključitve občin k mestu. Pri volitvah je bil v glavnem izvoljen stari odbor. Nato je senator dr. Schaubach jasno in jedrnat orisal delovanje sedanje vlade pod vodstvom gg. dr. Stojadinoviča, dr. Korošca in dr. Spaha. Zela zanimiva so bila izvajanja senatorja, ko se je dotaknil naše zunanje politike in zadnjih dogodkov na naši severni meji. Rekel je, da ne smemo biti pesimisti in da bomo v gospodarskem oziru lahko imeli po sedanjem stanju le koristi. — Nato je govoril narodni poslanec g. Brenčič. Njegov govor je bil informativnega značaja. Ob 12 je bil občni zbor zaključen.

Toliko dalj časa bo trpelo perilo

če v zameš vedno
SCHICHTOVO
TERPENTINOVNO MILO

in za namakanje žensko hvalo

Največja bitka v zgodovini

Pred 20 leti so Nemci z 62 divizijami poskusili prebiti bojno črto na zahodnem bojišču

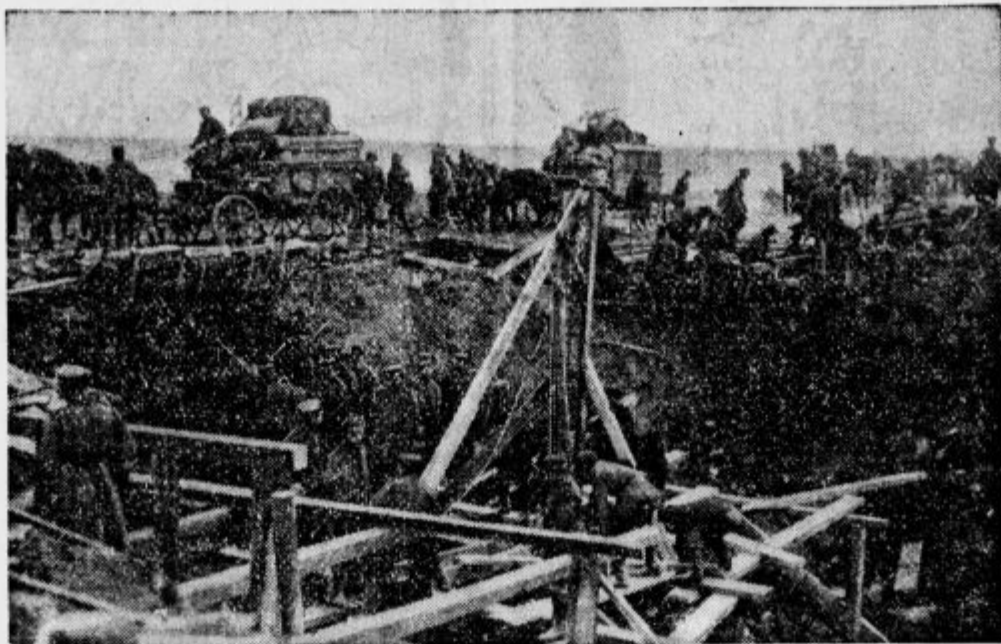
Te dni se posebno nemški listi spominjajo največje bitke v svetovni vojni in gotovo tudi največje borbe, ki se je sploh kdaj odigrala v zgodovini. Bil je to poizkus spomladi l. 1918 prebiti fronto na zapadu in odločiti bojno srečo ter končno tudi izid svetovne vojne v korist osrednjih velesil. Spomladi l. 1918 je bil položaj na bojiščih naslednji: Rusija je bila na tleh in je morala skleniti mir z Avstrijo in Nemčijo, Romunija je bila pomandrana in so avstrijske in nemške čete stale daleč ob Seretu. Na Balkanu so nemški in avstrijski polki v zvezi z Bolgari osvojili vso nekdanjo Srbijo in Črno goro ter stali tik pred vrati Soluna. Italija si po strahovitem porazu pri Kobaridu še ni opomogla. Toda trdno je stala francosko-angleška fronta in vsi so vedeli, da se bo vojna na tem bojišču odločila. Nemško vrhovno vodstvo je torej izbralo marec 1918, da zada zapadnim velesilam odločilni udarec. Velike množine vojaštva, ki je postalo prosto zaradi likvidacije fronte na vzhodu, je Hindenburg vrgel na zapadno fronto. Bile so sestavljene tri posebne armade in izvežbane za način bojevanja na zapadu. Dolge mesece so jih urili v zaledju in na tihem pripravljali veliko ofenzivo. Po natančnem posvetovanju nemškega generalnega štaba je bil prostor za predor določen med Arrasom in La Tère v širini 75 km. Cilj ofenzive je bil zasesti Amiens, presekat s tem zvezo središča z armado v Flandriji in tako odviti bojno črto od zapada proti vzhodu, kakor je z vsega početka bilo v načrtu nemškega generalnega štaba.

Vse priprave za odločilni udarec so se vršile skrivaj. Tri mesece je trajal dovoz streliva in topništva na ta odsek, ne da bi nasprotnik mogel slutiti, kaj se pripravlja. Dnevno je pripeljalo nad 60 vlakov 25.000 ton streliva. To je trajalo dolge tedne, vse ponoči in tajno, da ne bi zasluhtli sovražnik, kaj se pripravlja. Nemško vrhovno vodstvo je na ta razmeroma ozek odsek osredotočilo nezastisljivo število težkega in tudi najtežjega topništva. 6200 topov raznega kalibra je čakalo, da prične na dano znamenje smrtno pesem. Razen tega so imeli Nemci na razpolago še več tisoč minometalcev in tri armade pehote z 62 divizijami. Skoraj na vsak kilometer širine je stala pripravljena ena cela divizija za napad. V poročilih je bila ofenziva nazvana podjetje »Mihael« in dan, ki je bil določen za napad kot dan »X«.

Velikanska borba je izbruhnila natančno na prvi pomladanski dan, 21. marca. Ob 4.40 zjutraj je na tisoče topov pričelo streljati na Angleže, ki so držali ta odsek, bombe, napolnjene s plinom. Topništvu so se pridružili še metalci min, ki so bile prav tako napolnjene z najhujšim strupenim plinom, ki je bil zadnja iznajdba nemške kemije. To obdelovanje sovražnih rovov in utrdb s plinom je trajalo neprestano tri ure. Ob 7.40 pa je razdejanje nadaljevala artilerija s težkimi granatami. Daljnosežni topovi pa so obstreljevali sovražno zaledje, dovodne ceste in kolodvore. Natančno dve uri je trajalo to bombardiranje, nakar je topništvo prelozilo svoj ogenj, ki se je kakor ognjen val pomikal pred pehoto, ki je pričela prodirati.

Začetni nalet je bil velik, toda prodirajoča nemška pehota je morala na veliko začudenje vedno znova odkrivati, da so kljub ognjenemu peklu, ki je divjal pet ur, ostali tu in tam še živi ljudje, ostala so še gnezda strojnici, ki so branila do skrajnosti vsako ped zemlje. Vendar pa se je Nemcem posrečilo, da so že prvi dan zavzeli skoraj celo prvo obrambno črto. Drugi in tretji dan ofenzive so prodrli drugi obrambni sistem in četrty in peti dan mestoma tudi že tretjo in zadnjo obrambno črto. Dne 26. marca je nemška vojna sreča bila na višku. Kar se do sedaj še nikdar ni posrečilo na zapadni fronti, se je zdela, da se bo zgodilo tokrat: prodor sovražne črte. Nemci so zasedli vse bojišče ob Sommi, na katerem so leto poprej štiri mesece divjali strašni boji in se končali z nemškim porazom. Samo še 15, 20 km, pa bi nemški sunek dosegel Amiens in s tem glavni strateški cilj ofenzive.

Toda v tem trenutku je Francijo rešila genialna odločnost in hladnokrvnost maršala Focha. Skoraj vsa francoska vlada s Clemenceaujem na čelu, se je podala na bojišče. Medtem ko so se

Slika dogodkov pred 20 leti: Dne 21. marca 1918 so Nemci poskusili svojo velikansko pomladansko ofenzivo, s katero so poskušali uničiti silni pritisk zavezniških vojska, preden bi mogla s polno močjo poseči vmes Amerika. Nemške armade so res po hudih bojih dosegle nekaj uspehov in pridobile precej ozemlja, vendar zmage niso dosegle. Tako je potem jeseni sledil konec. Na sliki vidimo ogromno jamo, ki jo je napravila v zemljo izstreljena mina. Čez to jamo so nemški pionirji morali napraviti zasilni most, da so nemški vojaki mogli dovažati na fronto potrebni živež in strelivo.

ministri vsi zbegani posvetovali, je ostal miren samo maršal Foch, ki je edini spoznal daljnosežnost nemškega napada, in končno mirno izjavil: »Niti palec zemlje ne bomo več pustili brez boja. To bi bilo izdajstvo nad domovino. Boril se bom pred Amiensom, v Amiensu in za samim Amiensom.« To je bila zgodovinska izjava maršala Focha, čigar bistrovidnost in odločnost je rešila zavezniške armade, še preden bi Amerika vrgla na bojišče svojo milijonsko armado. Maršal Foch je takoj vrgel proti nemškemu sunku svojo rezervno armado. Od 26. marca dalje se je ofenziva nemških divizij pričela zastavljati in se v treh dneh popolnoma ustavila. Še do 4. aprila so sicer uro za uro drveli nemški

polki v napad, ki pa se je zlomil v jekleni obrambi francoskih rezerv. Maršal Foch je držal besedo. Boril se je pred Amiensom tako odločno, da se mu niti ni bilo treba več boriti v Amiensu samem. Nasprotnik je izkrmavel in obnemogel. Ta največja borba, kateri se je postavil na čelo sam cesar Viljem, ni dosegla svojega namena in pravijo, da je maršal Hindenburg takoj tiste dneve spoznal, da je Nemčija izgubila vojno. Kajti kake večje ofenzive nemške armade niso bile po tem porazu več zmožne napraviti, dokler niso v avgustu Angleži prešli v protinapad, ki se je spremenil v splošno ofenzivo na zapadu, dokler končno ni zlomila nemške odporne sile v oktobru leta 1918.

Mesta pod zemljo nekdanj in zdaj

Da se mesta grade tudi pod zemljo, se začnemo zavedati šele dandanes pod vplivom hlastajočega napredka in prenapetosti tehnike. Kajpada ima pri tem svoj veliki delež tudi strah pred napadi iz zraka. Vendar je človek že v pradavnih časih kopal svoja stanovanja pod zemljo. O tem je napisal obširno obravnavo Francoz M. A. Blanchet, ki pripoveduje:

Še leta 1200, torej pred 700 leti, je bilo na Francoskem polno podzemeljskih človeških bivališč, ki so njihovi ostanki še dandanes ohranjeni. V ta podzemeljska bivališča se je človek zatekal, kadar mu je grozila kaka nevarnost. Ta podzemeljska bivališča pa so bila kaj umno zgrajena, saj so že imela ventilacijo, ki je bila spretno zakrita. Pod zemljo so bila v skalo vsekana ležišča, shrambe za vodo in za živila.

Med svetovno vojno so v mestu Reims odkrili podzemeljske hodnike iz tistih časov. V kraju Naurou, ki je 16 kilometrov daleč od mesta Amiens, so 33 metrov pod zemljo odkrili pravo podzemeljsko mesto. To podzemeljsko mesto ima razvito »cestno mrežo«, saj je tam 28 cest in ulic. Ob cestah pa stoji bivališča, ki jih je nad 300. Zgrajena so v treh do štirih nadstropjih drugo pod drugim.

Ze v daljnem starem veku je človek znal ceniti bivališče pod zemljo ter je rad gradil podzemeljska človeška bivališča. V Arlesu in Reimsu so še ostanki starodavnih kript s stebri, ki so jih

gradili že stari Rimljani. Sloveči so vodnjaki v Kartagini in Jeruzalemu, dalje vodni rezervoar v Carigradu, ki ga nosi 1000 stebrov. Sploh so bili Rimljani prvi, ki so vodovode polagali pod zemljo ter tako mesta varno oskrbovali s svežo pitno vodo.

Dandanes se mesta prenapetostno razvijajo. Zato ni več mogoče siliti v višave, marveč jih potiskajo v globlino. Po vseh večjih mestih sveta grade kine že kar pod zemljo. Tudi promet so začeli napeljavati pod zemljo. Prve so bile podzemne železnice, ki jih goni para. Sedaj že delajo pod zemljo tudi električne železnice ali tramvaje. Po naprednejših in večjih mestih so začeli pod zemljo graditi tudi železnice za avtomobilski cestni promet. Človek se tako počasi navaja na podzemeljsko življenje v krtovi deželi. Slovenec je včasih dejal, da gre v krtovo deželo, kogar pokopljejo, dandanes pa hodijo tja živi ljudje in se kar dobro počutijo.

Leta 1933 so v Parizu osnovali novo organizacijo, ki je njen edini namen ta, da bi delala propagando za podzemeljski razvoj mest. Ta organizacija se imenuje »Gecusc« (Groupe d'Etudes du Centre Urbain Souterrain). Člani te organizacije so sloveči ljudje javnega, tehničnega in medicinskega življenja. Delovni program tega društva je kaj zanimiv: vse banke, garaže, gledališča, telovadnice, plavalnice, železniške postaje in arzenale je treba graditi pod zemljo. Dalje ta organizacija obravnava vprašanja, kako naj se pod zemljo razvija promet, kako naj se pod zemljo delajo zavetišča zoper zračne napade, preiskuje zemljo in tla, rešuje vprašanje zračenja, razsvetljave in varnosti ob povodnjih. Poleg vseh teh naštetih vprašanj pa mora reševati še premnogo drugih, ki so zvezana z bivanjem človeka pod zemljo.

Velika mesta, kakor London, Rim, Stockholm in Chicago že nujno študirajo to vprašanje. Nobenega dvoma ni, da to vprašanje ni povsod tako pereče, kakor pa je tam, kjer manjka stavišče in prostora. Vendar bo tudi tam, kjer je dovolj prostora in malo potrebe po podzemeljskih mestih, ostalo pereče in odprto vprašanje, kako zavarovati prebivalce pred zračnimi napadi sovražnih letalcev. S tega stališča bodo to vprašanje morala študirati vsa mesta.

Št. 86

V viteški dvorani

»Zdi se mi, da se nič kaj ne bojiš,« je dejal stražar. »Sem kaj notri v zadnjih 20 letih še ni stopil noben duhovni človek, razen starega grajskega spovednika, ki pa je že umrl.«

»Ze prav! Le naglo stopi k svojemu gospodaru ter mu povej, da sem tukaj.«

»Ce bom zaradi tebe imel kakke sitnosti, bom prav gotovo poskusil, ali moje strelce gredo skozi tvoje kute!« je zarežal stražar. Nato pa je vseeno odšel Frontu de Boeuf sporočat, da zunaj stoji nekaj menih, ki bi radi v grad. V njegovo veliko začudenje mu je gospodar velel, naj menih takoj spusti v grad ter ga privede v viteško dvorano.

Ko pa je Vamba stal pred groznim Frontom de Boeuf, mu je srce vendar le padlo v hlače. Njegov »Pax vobiscum« je bil kaj medel in tresoč se. Vitez pa je bil vaje tega, da so se ga ljudje bali, zato se mu to ni čudno zdelo.

»No, pater, kdo si in odkod prihajaš?«

»Reven popotni frančiškanski brat sem. Tukajle v gozdu pa sem padel v roke držnim razbojnikom, ki so me prisilili, naj grem v grad na smrt pripravljati dva jetnika, ki ju je vaša pravica obsojila na smrt.«

Med gadi je spal

Iz Danskega poročajo tale čudni dogodek: Mlad pastir, ki je služil pri danskem kmetu, je več noči zapored spal med gadi, seveda, ne da bi se bil sam zavedal, v kakšni družini je. Dasi niti slutil ni, kdo spi pri njem, je vendar vsako jutro tožil, kako je vso noč imel mrzle noge. Gospodinja je večkrat pripovedovala, kako je. Komaj leži pol ure v svoji postelji, že postanejo noge čudno mrzle in jih ne more do jutra pogreti. Kmetica pa tega nikakor ni mogla razumeti ter je sodila, da fant nalašč tako govori, da bi dobil drugo posteljo. Ker pa fant le ni prenehal tožiti, je kmetica sklenila stvar do dobra preiskati. Kakor je na Danskem navada, je pastir spal na vresju, po katerem je bilo položenih nekaj slaminah otepov. Čez vse to pa je bila pogrnjena platnena rjuha.

Kmetica je nekega večera šla s pastirjem v njegovo spalnico. Fant je legel, kmetica pa je pazila, kaj bo. Ni še minilo pol ure, ko je fant povedal, da že zopet čuti tisto čudno hladnoto na svojih nogah. Kmetica je naglo odgrnila odejo in nato še rjuho, nakar je na ves glas zakričala na pomaganje. V svojo veliko grozo je namreč pod rjuho zagledala dva velika gada. Ti dve živalci pa sta s svoje strani seveda bili tudi hudo nejevoljni, ker ju je kmetica zmotila, ko sta se ravno dobro pripravili spat. Gada sta dvignila svoji glavi ter začela sikati. Na krik gospodinje so prihiteli hlapci, ki so oba gada ubili. Nato so začeli preiskavati vso posteljo in spodaj pod vresjem našli gnezdo, v katerem je bilo še enajst majhnih gadov. Gadja zalega je namreč v vresju imela svoje gnezdo. Ko pa je zvečer legel v posteljo ubogi pastirček, je postajalo vedno topleje. Gadje so začutili toploto, prilezli so na površje in se greti ob pastirjevih nogah. Tako ni nikako čudo, če je pastirček imel ponoči vedno mrzle noge.

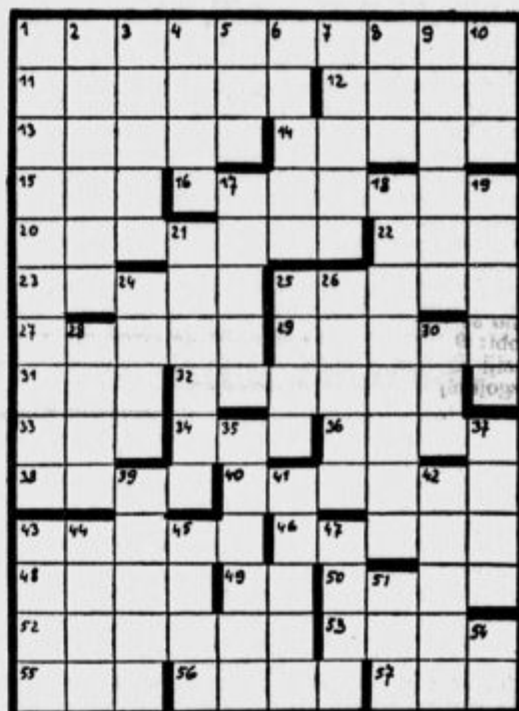
*

Miha, ki je že mož v letih, se vozi v vlaku. Njemu nasproti v kupeju sedi otročiček, ki venomer zdihuje. Miha je v skrbeh:

»Upam, da vaš otrok nima kake nalezljive bolezni.«

»Se vi bi bili lahko veseli, ko bi imeli tako bolezen,« ga strupeno zavrne otrokova mati. »Fantek dobiva prve zobe.«

Križanka

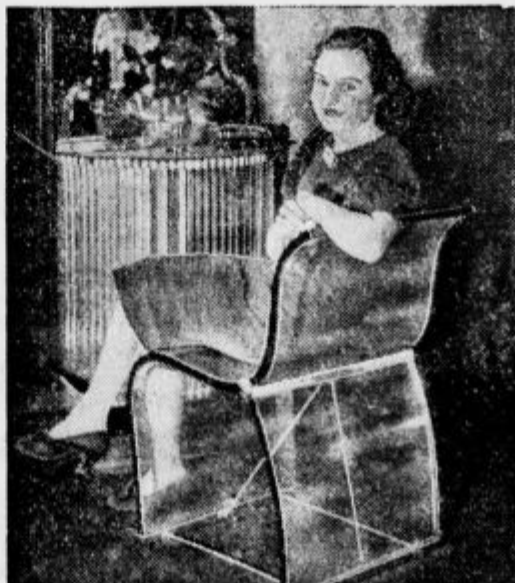
Vodoravno: 1. tuja beseda za smešno pretirano podobo, 11. majhen starogrški novič, 12. trgovski izraz za predplačilo, 13. del roke, 14. majhna poletna vrtna lopica, 15. slavnostna poveljujoča pesem, 16. tuja beseda za stanovanje, 20. industrijsko podjetje, 22. važnejši desni pritok Save na Hrvaškem, 23. matematični izraz, 25. pomembnejše mesto na severozahodnem obrežju Istre, 27. po česnu dišeča spomladanska rastlina, 29. manjša država v Združenih državah severne Amerike, 31. važnejša gora v zahodni Mali Aziji, 32. pomembnejše mesto na Filipinih, 33. obmorsko mesto severno od Zadra v Dalmaciji, 34. važnejše pristanišče na zahodnem obrežju Finske, 36. pomembnejša oseba iz rimske zgodovine, 38. del umrlega naroda, 40. matematični izraz, 43. domača žival, 46. starogrška boginja, zavetnica njihovih prestolnic, 48. tuja beseda za državno blagajno, 49. druga beseda za člen, 50. grška sveta gora na Halkidiki, 52. druga beseda za oddelek, 53. naslovna moška oseba iz Cankarjeve drame, 55. ženska oseba iz svetlega pisma, 56. najdaljša jugoslovanska reka, 57. abesinski naslov.

Navpično: 1. druga beseda za kolesnico, 2. važnejši slovenski fantastični roman, 3. del obleke, 4. važnejši levi pritok reke Ural, 5. del sobe, 6. važnejše mesto v Egiptu ob Nilu, 7. pomembnejše gorstvo v Češkoslovaški, 8. švicarski kanton, 9. francoski dramatik (1639-1699), 10. skrajšano žensko ime, 17. druga beseda za praznovno pripoved, 18. večji kraj severovzhodno od Kranja, 19. vrsta dolgoropih rakov, 21. kazaški poveljnik, 24. manjša pokrajina v vzhodni Arabiji, 25. mestno zabavišče, 26. druga beseda za trnek, 28. višji rimski uradnik, 30. turška gostilna, 35. riba iz družine sklenolusk, 37. važnejša Sofoklejeva drama, 39. sodobna španska politična osebnost, 41. druga beseda za dodatek, 42. tuja beseda za pozitivno elektrodo, 43. važnejša gora v Karavankah, 44. pomembnejša trdnjava v severni Afriki, 45. starogrški bog ljubezni, 47. važnejši pritok Drine, 51. izumirajoča divja žival, 54. starorimski denar.

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. repatica, 8. Illovica, 10. Matena, 11. A(nderzej) T(óvánski), 12. nona, 13. Abo, 15. Po, 16. otep, 17. ep, 19. lisica, 21. Lot, 23. rakev, 25. Ilija, 27. Ada, 28. kimono, 30. ar, 31. Dane, 32. du, 34. Vir, 35. Belo, 27. E(dvard) K(oebeke), 38. butara, 40. renegat, 41. karavana.

Navpično: 1. Rim, 2. elan, 3. Potop, 4. Avenol, 5. Tina, 6. ica, 7. ca, 9. stopa, 11. abeceda, 13. Atika, 14. Velikovec, 16. osa, 18. politik, 20. Iran, 22. Timor, 24. Varo, 26. Jok, 29. odetev, 33. Ulaga, 35. buna, 36. Oran, 38. ber, 39. ata, 40. Ra.

Stekleno opravo si je dal napraviti v Londonu indijski maharadža. Na sliki je steklen stol. Pozneje si bo dal napraviti še stekleno spalnico in nato še stekleno hišo. Zakaj pa ne, če ima denar!

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovniški oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonsko, 3 mm visoka pletiva vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znakom.

Službe iščejo

Službo lovskega čuvaja iščem. Vešes lesu, Ivan Rudnik, Sv. Andraž pri Velenju, (a)

Službo dade

Krojaškega pomočnika mladega, takoj sprejme Kosmač Franc, Slovenski Javornik, (b)

Frizerko

prvovrstno, sprejme salon »Slavica«, Miklošičeva cesta 6, (b)

Hlapca

pridnega in poštenega, sprejemam h konjem. Jos. Oražem, Moste, Ljubljana

Krojaškega pomočnika takoj sprejme Smerdelj Janez, Spodnji Log, Sava pri Litiji, (b)

Organista in cerkovnika sposobnega tudi za obhajanje, sprejemam. Ponudbe s priporočili na župni urad v Hinjah pri Žužemberku, (b)

Samostojnega vrtnarja perfektnega, z večletnimi spričevanji, ki bi opravljali tudi hišne posle, takoj sprejemam. Ponudbe na Vlado Radan, Zagreb, Mišanovičeva 14, (b)

Iščemo

spretno akviziterje za sedeže srezov s plačo in provizijo. Ponudbe poslati: Reklam-Izložba, reklamni in oglasni zavod, Zagreb, Ulica kraljice Marije št. 11, (b)

20% popusta

na vse moško perilo, pletenine in trikotažo, nudi **F. I. GORIČAR, Ljubljana** Sv. Petra cesta 29 in 30

Krojaškega pomočnika

za velike kose sprejme za stalno Petercel, Trebelno, Dolenjsko, (b)

Manufakturst

sofer se takoj sprejme, Naslov v upravi »Slov.« pod št. 4431, (b)

Pošteno služkinjo

za pospravljanje parkiranih sob, lepo pranje, likanje in pomoč pri kuhi sprejme mestna družina. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Delazmožna št. 3999, (b)

Čevljarški pomočnik

dobro izvešan za moško delo (prednost ima oni, ki je vajen na teks cvikanje), in eden za tedensko delo - se sprejmeta. M. Gostenčnik, Guštanj, (b)

Iščemo

reprezentativne glavne potnike za sedeže banovin s plačo in provizijo. Ponudbe poslati na Reklam-Izložba, reklamni in oglasni zavod, Zagreb, Ulica kraljice Marije 11, (b)

Natakarico

mlado, strogo solidno, čedno zunanost, ki zna servirati, sprejemati, postopanje in pogostiti, Ponudbe s sliko na naslov: Kiršner Milan, hotel, hotel Evropa, Bilejina, (b)

Krojaškega pomočnika

takoj sprejme za velike komade Pinter Jože — Sv. Pavel pri Preboldu, (b)

Vajenci

Vajenec

z malo maturo se sprejme, Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zobotehnik« 4425, (v)

Zasluzek

2500 din potrebujete

da si ustvarite eksistenco. Delo doma. — Dopise pod »Stalno 511« v upr. »Slov.« v Mariboru. Priložite znakom, (z)

Posredstva

V Brežicah

in okolici so naprodaj hiše, krasna stavbišča, vinogradi, sadovnjaki in gozdovi ter zaokroženi deli Attemsovega veleposestva. — Pojasnila pri inž. Miklav Otmar, Brežice, (p)

Stanovanja

Štirisobno stanovanje oddam 1. maja, Resljeva c. 1, Vprašati hišnico, c

Vnajem

Trgovino

mešanega blaga z inventarjem oddam. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Takoje« št. 4403, (n)

Denar

BANČNO KOM. ZAVOD

MARIBOR Aleksandrova cesta 40 kupi takoj in plača najbolje

hranilne knjižice bank in hranilnic,

vrednostne papirje: 3% obveznice, bone, srečke, delnice itd. valute vseh držav.

Prodaja srečk državne razredne loterije.

Hranilne knjižice

vrednostne papirje, delnice, 3% obveznice vnovčujem po najvišji ceni takoj v gotovini. Kupoprodaja nepremičnin. Kupujte srečke državne razredne loterije v moji kolekturi »Vrelec sreče«.

AL. PLANINSEK

LJUBLJANA Beethovnova ulica 14,

Glasba

Brezplačen pouk v igralnic

Zahvalite brezplačen pouk

MEINEL-HEROLD d. s. r. o. z. glasbi MARIBOR št. 102

Din 15.-

nova gramofonska plošča svetovne znamenke po izbiri 8 novih plošč sortiranih samo Din 100.- Dokler traja zaloga

Vešepič

Jernejeva c. 25, Ljubljana

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

Pralnica — Svetlolokalnica

VAŠA BRADA JE TRDA KAKOR IGLE..

...in poizkusili ste že dvajset vrst mila dozdevna »za britje«, eno je drago, drugo izpod cene. Izgubili ste čas in denar...

...Ali iz dragega izkustva pridobili ste vendar korist. Prepričali ste se da obstoja samo eno milo za britje s katerim

postane britje užitek:

GIBBS ali ORIGINALNI!

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: Hinko Mayer i drug, Zagreb.

Ta elegantni stol se izdeluje v 6 barvah in se lahko našteokrat napolni z milnim vložki.

Razno

Brezplačno zavojček

Dostalovega toaletnega blisa za poskušnjo. — Uspeh po prvi uporabi. Močnejši, ogreli, nečistosti obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 din v znamkah. »Kemikalija«, Novi Sad 144. — V apotekah, drogerijah originalni karton 30 din.

Tudi Vaša obleka bo kakor nova

ako jo pustite kemično čistiti in barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Poljski nasip 4-5

Pralnica — Svetlolokalnica

Pohištvo

Posteljne mreže

izdeluje in sprejema rabljene v popravilo najceneje ALOJZ ANDLOVIC, Gregorčičeva ulica 5, pri Napoleonovem spomeniku

Prodamo

Sir

ementalski in trapišt — nudi Mlekarska zadruga Predosije, p. Kranj, (l)

KOLESA

najnoviji letošnji modeli v največji izbiri že od Din 550.— naprej.

Nova trgovina Ljubljana - Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze)

Semena

gospodarska vrtna cvetlična vrtno orodje kupite dobro in poceni v trgovini

Dominik Bezenšek

Ljubljana palača Ljudske posojilnice

Voluharje

preženeš uspešno z Zello pasto. Tuba z navodilom 15,50 din, 1/4 kg doza 75 din. — Sever & Komp., Ljubljana, (l)

VINA

Vam nudi Centralna vinarna v Ljubljani v svoji posodi najugodnejše TELEFON STEV. 25-73

Sveža jajca

stajerska, za vlaganje, prodaja najceneje Pepca Gale, Sv. Petra c. 47, (l)

Sveže najfinije norveške

ribje olje

iz lekarne

dr. G. Piccolija v Ljubljani

se priporoča bledim in slabotnim osebam.

TEL. 2951

DRVA

PREMOG

IV. SCHUMI

DOLENSKA

CEITA

Vodne turbine

za vse razmere, avtomatične regulatorje, zatvornice, opreme za žage in mline izdeluje in dobavlja

G. F. SCHNEITER

Skofja Loka — tovarna strojev

Zmerne cene. — Prvovrstne reference.

Obiščite

POSTOJNSKO JAMO

(Postojna pri Trstu in Opatiji — Italija)

Največje podzemsko čudo sveta

Električna razsvetljava — Motorna železnica — Odprta celo leto — Izkoristite nakazila za hotele in bencin ter znižanje vozne na želez. (50-70 %) Pojasnila: ENIT, Petra Kociča br. 6, Beograd in vsi ostali potniški in prometni biroji.

Hugo Wast:

Zlato večnega JUDA

Mislijo, da sinagoga ni nič drugega kakor svetišče za judovsko bogoslužje. Ne vedo pa, da je sinagoga vrh tega judovskega sveta, zbornica, sodišče, šola, borza in zabavišče. Sinagoga spada med najbolj čudne in zagonetne pojave v zgodovini.

Feničani, Kaldejci, Asirci, Egipčani, Medijci, Perzijci, Kartaginci, Izraelci, Judje pa, njihovi sodobniki in včasih njihovi sužnji, so prebivali stoletja, so prišli do nas in s čudovitimi narodnimi ponosom se razglašajo za ljudstvo, ki mu sveto pismo obljublja gospodstvo nad svetom.

Od starega veka, ki je utonil v poplavi krščanskih narodov, ni ostalo nič drugega kakor Sinagoga, nepotopljiva kakor Noetova ladja, s svojo izbrano posadko, s svojimi zakoni, šegami, obredi, krvjo in z vsemi neuničljivimi potezami svojega obraza.

Sinagoga je duša judovstva. In duša sinagoge ni sveto pismo, njena duša je talmud.

In duša talmuda je el kahal.

In kdo ve povedati natančno, kaj je el kahal? V nekem kotu tistega starega bivališča s tlakovanimi stebrišči in dvoriščem, kjer je stal vodnjak s trto, je bil kos stene, nepobeljene v spomin Jeruzalema in njegovega porušene templja, na njem pa napis, ki pravi: »Zašer la šorban, spomin obupa.«

V drugem kotu pa je stalo zajetno palmovo deblo, ki se je kakor jambor dvigalo nad strehe.

Edino ljudje, ki so poznali obrednik, so vedeli, kaj to deblo pomeni. Sinagoga, kjer posluje kahal, mora biti najvišja stavba v vsem mestu. Kadar ni mogoče postaviti stolpa, postavijo jambor. Jambor je bil rešitev za leto 1887. Danes

jambor ne zadostuje zaradi donebnikov, ki so od dne do dne drznejši. Kje so palme, višje kakor dvajset nadstropij?

In rabinu so se zatopili spet v prebiranje mišne, ki je pisani Zakon, in gemare, starih razlag Zakona, ki so jih pisali nekdanji rabini. In v tej ogromni zbirki knjig, ki jo tvorita mišna in gemara in ki jo skupno imenujejo talmud, so zatrdno našli kako vrstico, ki jih je rešila dolžnosti, da bi morali zidati sinagoge do neba.

Kaj sta potem kahal in beth din?

Takoj ko Jud zagleda luč sveta, komaj so ga umili in povili, je že tajno pod oblastjo kahal.

Kahal je skrivnostno sodišče, tajna zarotniška družba, ki deluje povsod, kjer žive Judje.

Ce jih je malo in je njihova soseska uboga, se imenuje kehilah.

Ce jih je dosti, da imajo rabina in sinagogo, je to kahal, ki vlada nad vsemi kehillami v kraju.

Kadar pa gre za veliko prestolnico, kje živi na tisoče Judov, ustanove veliki kahal, ki ima oblast nad vsemi kahalii v mestu.

Pred pol stoletja bi tistih tristo in toliko buenosaireskih Judov nikjer v Evropi ali v Združenih državah ne bilo dobilo več skromne kehilah. S tem pa, da so jim dovolili pravi kahal, so pokazali svoje upanje, kaj si obetajo od bogastva argentinske zemlje, pokazali so pričakovanje, kaj vse bodo dosegli v neomejenih možnostih, ki jih, argentinski modri zakoni in argentinsko goslo-ljubje nudijo sionskemu ljudstvu.

Nade, ki niso spodletele.

Danes ima Buenos Aires čast, da v njem deluje veliki kahal kot najvišja oblast nad nešteti kahalii in kehillami, ki so posejani po argentinskih mestih in mestecih, veliki kahal, ki je po svoje odvisen samo od velikega kahalii v New Yorku judovske svete stolice.

Naj bodo udje kahalii različni po stanu in ugledu, kahal ravna z vsemi enako strogo in odločno, pa naj gre za odličnega roša, poglavarja,

za velikega rabina ali za preprostega ikurja, glasovalca in skromnega šemoša, tajnika.

El kahal je neviden in vsemočen gospodar. Trgovino, politiko, vero, zasebno življenje v najmanjših podrobnostih do razmerja med očelom in sinom, med ženo in možem, med gospodarjem in hlapcem, vse ureja in vodi talmud, nadzoruje pa kahal, ki je njegov živi, stvarni izraz.

Ni nobene ustanove, ki bi uveljavljala Moze-sov zakon, in talmud se od tega zakona oddaljuje in mu celo nasprotuje.

Sveto pismo je kakor voda.

Talmud je kakor vino.

El kahal pa je še boljši, je kakor dehteče vino. Talmud sam razglašča, da so rabini, njegovi razlagaleci, nezmotljivi in vsemočni.

»Moj sin, pazi bolj na besede rabinov kakor na besede Zakona... Kajti besede rabinov je slajša od besede prerokov... In strah pred rabinom je strah božji... Ce ti rabin reče, da je tvoja desnica levica in da je levica desnica, mu moraš verovati... Kdor zanikuje rabina, zasluži smrt...«

Rabin, ki nauk razlaga in ga kroji, ter kahal, ki ga uveljavlja, tesno sodelujeta, a ljudstvo za to ne ve.

Judovsko ljudstvo ve samo, da nič ne koristi upirati se in da je pametno poslušati. Kajti če je kahal trd in se ga je treba bati, je prav tako vsemočen in zmožen.

Skupaj s kahalom, ki daje zakone in vlada, posluje beth din, pravo tajno sodišče, ki razsoja v vsakem sporu med Judi. A ne sodi jim po državnih zakonih, marveč po talmudu. In njegove razsodbe se izpolnijo, pa naj se obsojenec skriva v osrčje zemlje.

Sodišči poslujeta v sinagogi.

Dvorana, kjer so se Judje zbirali 1887., je bila skromna in svetla ter vsa pobeljena. Stene so bile do višine moža pokrite s preprogami. Nad njimi

vim zgornjim robom je tekel širok platnen trak s skrivnostnimi hebrejskimi izreki, s šestkratnimi zvezdami in s ploščami Zapovedi.

Kadar so se odprla vrata, je planil v dvorano veter s ceste in zamajal tri oljenice, ki so visele z golih ostrešnih tramov.

Na vzhodni strani je bila skrinja, po imenu Aron, v spomin skrinje zaveze, kjer so hranili v dragocenih tkaninah zavite vitke Zakona šefor thoro, nad vse sveto knjigo.

Thora vsebuje pet Mozesovih knjig,